

## ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІАГНОСТИЧНОГО ВИДУ *RUBUS CAESIUS* L.

**О. О. Гусаківська<sup>1</sup>, О. М. Василенко<sup>2</sup>, І. В. Хом'як<sup>3</sup>**

<sup>1-3</sup> Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

На сучасному етапі розвитку суспільства загострилася проблема екології в цілому. Людина все більше і більше намагається втрутитися, намагається змінити, підлаштувати природу під себе. Суспільство зовсім не задумується над тим, а що буде далі? Що буде тоді, коли ми використаємо всі природні джерела? А як жити далі? Люди не задумуючись своєю діяльністю постійно змінює фітоценози, а про наслідки не задумується...

Велика кількість фітоценозів утворилася під впливом діяльності людини. Для того, щоб перевірити, чи справді на *Rubus caesius* L. впливає діяльність люди, чи можливо інші фактори середовища. Для того щоб перевірити необхідно дослідити популяції діагностичних видів *Galio-Urticetea*, та можливості мінливості їх морфологічних ознак під впливом зміни факторів середовища. Для цього дослідження ми обрали види класу *Magnoliopsida*, а саме *Rubus caesius* L.

Ми можемо говорити про те, що види в угрупованнях завжди конкурують між собою за воду, освітлення, поживні елементи. В цьому і полягала наша робота, дізнатися які факторів впливають на розміри квітколожа, маточки, тичинок, пелюсток. Тому ми використовували метод геоботанічного опису за стандартною методикою. А обробляли усю зібрану інформацію за допомогою пакета програм Simargl – це універсальна система програмного забезпечення для проведення екологічного моніторингу стану довкілля на любительському та професійному рівні, створений алгоритм і трансформована база даних екосистемологічного моніторингу дозволяють визначати 14 екологічних параметрів екосистем та зберігати отриману інформацію для подальшої статистичної і аналітичної обробки.

За допомогою цієї програми ми побачили, що розміри квітколожа *Rubus caesius* L. найсильніше залежить від показників кислотності ґрунту (RC). Про це свідчать дані, які наведені в табл.1.

Таблиця 1

**Співвідношення між розмірами квітколоже та кислотністю ґрунту (HD, FH, RC, SL, CA, NT, AE, TM, OM, KN, CR, LC, HE, ST – це фітоіндікаційні показники в балах)**

Опис	1,1	1.2	2.1	2.2	3.3
Квітколоже	2,422	2,0136	2,0056	2,2695	2,2252
HD	10,94444	12,05769	10,73077	11	11,73077
FH	6,166667	6,788462	6,461538	6,40625	5,884615

RC	7,472222	8,076923	8,230769	7,4375	7,769231
SL	8,277778	7,961538	8,230769	7,3125	7,269231
CA	7,194444	6,615385	6,730769	5,84375	7,173077
NT	5,972222	6,865385	6,269231	6,09375	6,769231
AE	6,444444	7,307692	6,615385	6,5625	6,903846
TM	8,277778	8,288462	9,192308	8,25	8,192308
OM	12,13889	12,65385	12,30769	11,40625	12,88462
KN	8,305556	8,846154	9,038462	8,09375	9,134615
CR	7,916667	7,403846	8,5	7,53125	7,75
LC	6,5	6,711538	6,461538	5,46875	6,307692
HE	8,701667	8,723077	8,026923	7,775	8,379231
ST	3,780556	3,308077	5,556154	4,660625	6,523462

Показники достовірності апроксимації дорівнює 0,8645. Такий високий рівень залежності вказує на те, що кислотність має найсильніший вплив на цю морфологічну ознаку.

Графік вказує на обернену пропорційну залежність між параметрами. Тобто із зростання фітоіндикаційного показника кислотності ґрунту (збільшення рН його середовища), розміри квітколоже зменшуються.

Отже, кислотність ймовірно не є диференційованим фактором для виділення діагностичних популяцій *Rubus caesius* L. в межах нітрофільних узлісь класу *Galio-Urticetea*.

Але на цьому ми не зупинилися. За допомогою цієї самої програми, а саме Simargl, ми побачили, що розміри маточок залежить від терморезиму (TM) = 0,9881, а найменш залежний від ступеня антропогенної трансформації (CA) = 0,000009. Про це свідчать дані які ми можемо побачити в табл.2

Таблиця 2.

**Співвідношення між розмірами квітколоже та кислотністю ґрунту (баллах)**

Опис	1,1	1,2	2,1	2,2	3,3
середнє	1,0124	1,0296	1,4328	1,0325	1,028
CA	7,194444	6,615385	6,730769	5,84375	7,173077
TM	8,277778	8,288462	9,192308	8,25	8,192308

*Література*

1. Бурда Р.І. Застосування методики оцінки антропо-толерантності видів вищих рослин при створенні “Екофлори України” / Р.І. Бурда, Я.П. Дідух // Укр. фітоцен. збірник. Серія С. – 2003. – № 1. – С. 34–44.

2. Дідух Я.П. Фітоіндикація екологічних факторів / Я.П. Дідух, П.Г. Плюта. – К.: Наукова думка, 1994. – 280 с.

3. Екофлора України: в 5 т. / [за ред. Я. П. Дідуха]. – К.: Фітосоціоцентр, 2000. – Т. 1. – 2000. – 283 с.

4. Миркин Б.М. Современная наука о растительности  
/ Миркин Б. М., Наумова Л. Г., Соломещ А. И. – М.: Логос, 2001. – С.  
99–106.